

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В.Л. Шаран В.Л. Шаран

20 березня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна етика

Галузь знань 0203 Гуманітарні науки
Напрямок підготовки 6.020301 «Філософія»
6.020303 «Філологія»

Статус дисципліни за вибором студента

Історичний факультет
Інститут іноземних мов
Філологічний факультет
Кафедра філософії імені проф. В.Г.Скотного

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	IV	VII	90 (3)	32	16	–	–	16	58	–	+	–

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробник:

Я.В. Янко Ж.В. Янко кандидат філософських наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри філософії імені проф. В.Г.Скотного

Протокол № 2 від 20 лютого 2018 р.

Зав. кафедри філософії імені проф. В.Г.Скотного *В.А. Бодак* В.А.Бодак

Схвалено на засіданні науково-методичної ради історичного факультету

Протокол № 2 від 28 лютого 2018 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 3 від 20 березня 2018 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – здобуття комплексу певних професійно-моральних якостей, які передбачає повноцінна педагогічна праця. Майбутній учитель повинен мати чітке уявлення про своєрідність соціально-морального змісту педагогічної професії, яка зумовлює свої, неповторні умови праці, моральні якості та психологію педагога. З цією метою навчальна дисципліна максимально наближує етику до актуальних моральних проблем сучасної освіти через дослідження проблемних питань, які виникають в педагогічній діяльності у таких царинах взаємовідносин як: «учитель – учні», «учитель – колеги», «учитель – батьки – учні».

Акцент у спецкурсі зроблено на з'ясуванні сутності найвагоміших факторів, які визначають моральні аспекти професійних відносин в педагогічному процесі. Теоретичне узагальнення великого фактичного матеріалу доводить, що педагогічна професійна мораль є суттєвим елементом відносин і зв'язків людей, які задіяні у педагогічному процесі, оскільки дотримання її норм гуманізує відносини в колективі, знімає емоційну напругу, попереджує розвиток конфліктів, об'єктивно покращує морально-психологічну атмосферу, надає можливість кожному належно реалізувати свої професійні та духовні потреби.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Педагогічна етика” є теорія та гносеологія етики та професійної етики. Навчальний курс “Педагогічна етика” розроблений згідно з планом навчальної роботи інститутів та факультетів університету. Він покликаний теоретичні знання з етики, професійної етики скерувати у річище шкільної педагогіки. Тобто зробити їх інструментом для майбутнього учителя та доступними для сприймання учнів та для виховання національних та загальнолюдських моральних переконань у них.

Завдання вивчення дисципліни:

- 1) аналіз основних закономірностей виникнення і розвитку моральних норм педагогічної діяльності;
- 2) з'ясування сутності та специфіки професійної моралі педагога;
- 3) характеристика структури моральних відносин в педагогічній діяльності;
- 4) пояснення головних моральних цінностей у взаємовідносинах між учителем та учнями, учителем та його колегами, учителем і батьками учнів;
- 5) прищеплювати вміння створювати доброзичливу атмосферу стосунків у професійній діяльності: у педагогічному колективі, у ставленні до учнів.
- 6) виявлення сутності принципів морального спілкування;
- 7) розкриття змісту актуальних моральних проблем педагогіки в сучасному суспільстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- терміни і поняття: етика, мораль, моральність, емоція, етикет, моральні максими, моральний імператив, моральна традиція, моральне переконання, табу, моральний ідеал, суб'єкт свободи, альтруїзм, афект, обов'язок, відповідальність, гідність, діяльність, девіація, конфлікт, метод, мотив, повага, професійна мораль, рівність, ритуал, сім'я, справедливість, спілкування, толерантність, цінність, щастя;
- зміст етичних принципів: егоїзм – альтруїзм, колективізм – індивідуалізм, свобода – необхідність, мета – засоби, добро – зло, діалектика “соціальне – індивідуальне” в моралі; конкретно – історичне та всезагальне в моралі;
- провідних представників етичної та педагогічної думки, найвідоміші твори мистецтва для етико-педагогічного аналізу;
- основні закономірності виникнення і розвитку норм поведінки педагога, характерні риси моральних проблем, які трапляються у відносинах між учителем та учнем, учителем і колегами, учителем і батьками учнів;
- методи вирішення моральних конфліктів у спілкуванні і перетворенні його на спосіб морального самоствердження особистості;
- актуальні моральні проблеми педагогіки у сучасному суспільстві.

уміти:

А) загальна компетентність:

- вміти сформулювати проблему, яка розглядається;
- вміти визначити мету і завдання дослідження;
- вміти формулювати коло проблем етико-педагогічної теорії;
- вміти ставити проблемні питання морально-педагогічного змісту;
- вміти застосовувати критерії моральної оцінки в аналізі моральних вчинків щодо педагогічної діяльності;
- вміти застосовувати моральні критерії для самооцінки;
- характеризувати сутність і специфіку професійної моралі педагога;
- розкривати моральний зміст педагогічної діяльності;
- зіставляти загальнолюдські та особливі моральні цінності в педагогічній діяльності.

Б) компетентність, що відповідає предмету:

- уміння застосовувати етичні засади морального ставлення до природи, до професійної діяльності, до людини і суспільства, до себе самого;
- аналізувати основні закономірності виникнення і розвитку норм поведінки педагога;
- уміння розв'язувати моральні задачі зі застосуванням етичної теорії: моральне переконання – моральні декларації; можливості переходу добра в зло, зла в добро; хибне застосування поняття “честь професії” – правильне розуміння професійної честі;
- характеризувати структуру моральних відносин в педагогічному процесі;
- уміння моделювати проблемні ситуації морального плану;
- уміння будувати бесіду, урок-бесіду з актуальних проблем моралі, етичної думки, морального виховання;
- пояснювати зміст головних моральних цінностей у взаєминах між учителем та учнями;
- розкривати сутність моральних принципів, на основі яких вибудовуються міжособистісні відносини між колегами в учительському колективі;
- розуміти специфіку шкільно-сімейного виховання та його основні методи;
- розкривати сутність принципів морального спілкування;
- характеризувати зміст актуальних моральних проблем педагогіки в сучасному суспільстві.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки фахівців:

Навчальну дисципліну “Педагогічна етика” вивчають студенти, що володіють достатньо широким комплексом спеціальних знань з фахових, педагогічних та філософських дисциплін, що дозволяє їм не лише засвоювати основний матеріал курсу, але й піддавати його критичній перевірці, вибудовуючи при цьому власне бачення викладання етики та естетики у школі. Навчальна дисципліна “Педагогічна етика” вивчається після засвоєння філософії як навчальної дисципліни, яка є основою того інтелектуального й духовного поля, що визначає цінність фахової підготовки спеціаліста ОКР “Бакалавр” гуманітарного та соціально-економічного напрямку.

Зміст дисципліни

Розділ 1. Педагогічна етика: предмет і специфіка

Основні закономірності виникнення і розвитку норм поведінки педагога. Місце і роль педагога в суспільстві. Суспільна цінність роботи педагога. Місце і роль педагога в суспільстві. Суспільна цінність роботи педагога. Структура моральних відносин в педагогічному процесі. Сутність і специфіка професійної моралі педагога. Роль моральних якостей вчителя у культурі професійного спілкування. Співвідношення ефективності і моральності способів вирішення конфліктних ситуацій у школі. Єдність слова і діла як моральна основа педагогічної професії.

Розділ 2. Моральні аспекти взаємовідносин у сфері «Учитель-учні»

Моральна проблема влади педагога над учнем. Проблема авторитету в педагогічній праці. Вимогливість і повага до учнів. Любов до дітей – моральна основа педагогічної діяльності. Принцип індивідуального підходу як умова творчого вирішення складних конфліктних ситуацій. Довіра учнів і довіра до дітей як важливий фактор педагогічної етики. Справедливість в оцінці знань і вчинків – важливий регулятор моральних відносин між учителем і учнями. Головні моральні цінності у взаємовідносинах із «важкими» учнями (справедливість, чесність, дисципліна, такт, чуйність). Педагогічна етика про культуру мови вчителя. Естетичність зовнішності педагога як важливий фактор морального виховання.

Розділ 3. Особливості моральних вимог до спілкування у сфері «учитель - колеги»

Колегіальність як принцип, що визначає моральну якість життя педагогічного колективу. Реалістична самооцінка як моральна цінність педагогічної діяльності. Принцип справедливості як визначальний фактор морального спілкування в учительському колективі. Відповідальність як моральний принцип спілкування учителя з колегами. Толерантність як принцип моральної культури спілкування. Моральний зміст тактовності у взаємовідносинах між вчителями. Доброзичливість у взаємовідносинах в педагогічному колективі. Повага як принцип моральної культури спілкування. Моральний зміст альтруїзму у взаємовідносинах між вчителями. Ритуал спілкування в діаді «учитель-колеги» як засіб захисту людської гідності і творення норм міжособистісного морального клімату.

Розділ 4. Моральні проблеми педагогічної діяльності у сфері «вчитель – батьки учнів»

Емоційне виховання в сім'ї як найскладніша проблема шкільно-сімейних відносин. Сприяння батькам у вихованні дітей через трудові захоплення. Непримиренність до знущань і насилля у взаємовідносинах батьків із дітьми. Сприяння підготовці батька і матері до шкільно-сімейного виховання їх дітей. Методи формування єдності батьків у вихованні їх дітей. Шкільно-сімейне виховання людяності. Виховання поваги до жінки. Методи шкільно-сімейного виховання майбутніх батьків і матерів. Специфіка виховної роботи з батьками по мірі зростання і розвитку дитини. Методи спонукання до морального самовиховання учнів. Про роль батьків у моральному спілкуванні в сім'ї.

Розділ 5. Моральна культура спілкування: специфіка і типологія

Про смислове значення понять «спілкування» і «діяльність». Спілкування і мораль. Смислове значення понять «культура спілкування» і «культура поведінки». Моральні конфлікти у спілкуванні. Спілкування з собою як моральна проблема. Моральна мотивація і стиль спілкування особистості. Розвиток сучасних технологій ЗМІ і проблема морального спілкування.

Розділ 6. Актуальні моральні проблеми педагогіки в сучасному суспільстві

Методи моральної культури спілкування зі «складними», «важкими» учнями. Моральна проблема влади педагога у взаєминах з учнями. Вікові відмінності учителів і учнів, їх положення в школі і моральний характер взаємовідносин, зумовлений цією нерівністю. Спотворені форми поведінки молоді (агресивність, фанатизм) і їх вплив на характер спілкування. Феномен шкільного тероризму. Підліткова злочинність, проституція, наркоманія і алкоголізм: причини і наслідки. Роль вчителя у становленні моральної свідомості учнів. Про методи самовиховання учнів у сфері моралі. Моральний вплив вчителя на життєві плани і професійне самовизначення учнів. Формалізм в системі освіти і небезпека спустошення душі. Історичний цинізм, фамільярність і безпам'ятство як небезпечне соціально-моральне явище. Особливості ритуалу спілкування в діаді «вчитель-

учні». Соціально-моральні аспекти спілкування молоді. Моральний фактор моди у спілкуванні.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин			
	Денна форма навч.			
	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	СРС
VII семестр				
Тема 1. Педагогічна етика: предмет і специфіка.	2	2		6
Тема 2. Суспільна цінність роботи педагога.	2	2		6
Тема 3. Моральні аспекти взаємовідносин у сфері “учитель – учень”.	2	2		8
Тема 4. Особливості моральних вимог до спілкування у сфері “учитель – колеги”.	2	2		6
Тема 5. Моральні проблеми педагогічної діяльності у сфері “учитель – батьки учнів”. Особливості шкільно-сімейного виховання людяності.	2	2		8
Тема 6. Моральна культура спілкування: специфіка і типологія.	2	2		8
Тема 7. Небезпечні соціально-моральні явища в молодіжному середовищі.	2	2		8
Тема 8. Актуальні моральні проблеми в сучасному суспільстві.	2	2		8
Разом за VII семестр:	16	16		58

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст лекційного курсу для студентів денної форми навчання
VII семестр

№ з/п	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Педагогічна етика: предмет і специфіка 1. Основні закономірності виникнення і розвитку норм поведінки педагога. 2. Сутність і специфіка професійної моралі педагога. 3. Структура моральних відносин в педагогічному процесі. 4. Етика в системі наук про людський дух. [1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].	2
2.	Суспільні цінності роботи педагога 1. Людина і час, правда життя, гідність і совість – вічні питання буття і педагогіки. 2. Підготовка в життя, цілеспрямованість і творча праця як над завдання школи. 3. Базові принципи функціонування школи як соціального інституту: благородний консерватизм і матеріальна безкорисливість.	2

	<p>[1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].</p>	
3.	<p>Моральні аспекти взаємовідносин у сфері “учитель – учень”</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральна проблема влади педагога над учнем. 2. Вимогливість і повага до учнів. 3. Любов до дітей – моральна основа педагогічної діяльності. 4. Принципи індивідуального підходу як умова творчого вирішення складних конфліктних ситуацій. 5. Довіра учнів і довіра до дітей як вагомий регулятор моральних відносин між учителем та учнями. 6. Справедливість в оцінці знань і вчинків – важливий регулятор моральних відносин між учителем та учнями. 7. Головні моральні цінності у взаєминах із “важкими” учнями (справедливість, чесність, дисциплінованість, тактовність, чуйність). 8. Єдність слова і діла як моральна основа педагогічної професії. Проблема авторитету в педагогічній праці. <p>[1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].</p>	2
4.	<p>Особливості моральних вимог до спілкування у сфері “учитель – колеги”</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Колегіальність як принцип, що визначає моральну якість життя педагогічного колективу. 2. Реалістична самооцінка як моральна цінність педагогічної діяльності. 3. Принцип справедливості як визначальний фактор морального спілкування в учительському колективі. 4. Відповідальність як моральний принцип спілкування учителя з колегами. 5. Моральний зміст тактовності у взаєминах в педагогічному колективі. 6. Доброзичливість у взаєминах в педагогічному колективі. 7. Моральний зміст рівності у взаєминах між учителями. 8. Ритуал спілкування в діаді “учитель – колеги” як засіб захисту людської гідності і творення норм міжособистісної моральної атмосфери. <p>[1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].</p>	2
5.	<p>Моральні проблеми педагогічної діяльності у сфері “учитель – батьки учнів”. Особливості шкільно-сімейного виховання людяності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Емоційне виховання в сім’ї як найскладніша проблема шкільно-сімейних відносин. 2. Сприяння батькам у вихованні дітей через трудові захоплення. 3. Непримиренність до знущань і насилля у взаєминах батьків з 	2

	<p>дітьми.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Сприяння підготовці батька й матері до шкільно-сімейного виховання їхніх дітей. 5. Методи формування єдності батьків у вихованні їхніх дітей. 6. Методи шкільно-сімейного виховання майбутніх батьків і матерів. 7. Специфіка виховної роботи з батьками мірою зростання і розвитку їхньої дитини. 8. Методи спонукання до морального самовиховання учнів. <p>[1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].</p>	
6.	<p>Моральна культура спілкування: специфіка і типологія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про смислове значення понять “спілкування” і “діяльність”. 2. Потреба і здатність людини до спілкування. 3. Смислове значення понять “культура спілкування” і “культура поведінки”. 4. Спілкування як цінність. Моральні конфлікти у спілкуванні. 5. Толерантність як принцип моральної культури спілкування. 6. Повага як принцип моральної культури спілкування. 7. Моральний смисл альтруїзму у взаєминах в педагогічному колективі. 8. Спілкування як спосіб морального самоутвердження особистості. <p>[1], [2], [3], [4], [6], [10], [11, с. 14 – 22, с. 105 – 139], [12], [13], [16], [18], [19], [20], [22], [23].</p>	2
7.	<p>Небезпечні соціально-моральні явища в молодіжному середовищі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спотворені форми поведінки молоді (агресивність, фанатизм, цинізм) та їхній вплив на характер спілкування. 2. Феномен шкільного тероризму. 3. Підліткова злочинність, наркоманія та алкоголізм: причини і наслідки. <p>[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [10], [11, с. 14 – 22, с. 105 – 139], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [18], [19], [20], [22], [23].</p>	2
8.	<p>Актуальні моральні проблеми в сучасному суспільстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральна проблема влади педагога у взаєминах з учнями. 2. Методи моральної культури спілкування з “важкими” учнями. 3. Вікові відмінності учителів та учнів, їхнє положення у школі і моральний характер взаємин, зумовлений цією нерівністю. 4. Основні методи самовиховання учнів у царині моралі. 5. Моральний вплив учителя на життєві плани і професійне самовизначення учнів. 6. Історичний цинізм, фамільярність і безпам’ятство як небезпечне соціально-моральне явище. <p>[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [10], [11, с. 14 – 22, с. 105 – 139], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [18], [19], [20], [22], [23].</p>	2
Разом за VII семестр:		16

**Перелік семінарських занять
для студентів денної форми навчання
VII семестр**

№ з/п	Теми семінарського заняття	Кількість годин
1	Тема 1. Етичний вимір педагогічної професії. [1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].	2
2	Тема 2. Головні моральні цінності у взаємовідносинах учителя з учнями. [1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].	2
3	Тема 3. Основні моральні проблеми взаємовідносин в діаді “учитель – учні”. [1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].	2
4	Тема 4. Моральний вимір міжособистісних стосунків в учительському колективі. [1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].	2
5	Тема 5. Особливості шкільно-сімейного виховання людяності. [1], [2], [3], [5], [6], [8], [9, с. 5 – 11; с.14 – 26, с. 29 – 43, 44 – 211], [10], [11, с. 5 – 13, с. 14 – 22, с. 23 – 45], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [21], [22].	2
6	Тема 6. Спілкування і мораль. [1], [2], [3], [4], [6], [10], [11, с. 14 – 22, с. 105 – 139], [12], [13], [16], [18], [19], [20], [22], [23].	2
7	Тема 7. Небезпечні соціально-моральні явища в молодіжному середовищі. [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [10], [11, с. 14 – 22, с. 105 – 139], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [18], [19], [20], [22], [23].	2
8	Тема 8. Актуальні моральні проблеми сучасної педагогіки. [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], [10], [11, с. 14 – 22, с. 105 – 139], [12], [13], [14], [15], [16], [17], [18], [19], [20], [22], [23].	2
	Разом за VII семестр	16

Зміст самостійної (індивідуальної) роботи

Номер тижня	Зміст самостійної (індивідуальної) роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу Тема 1. Етичний вимір педагогічної професії.	6
2	Опрацювання теоретичного матеріалу Тема 2. Головні моральні цінності у взаємовідносинах учителя з учнями.	6

3	Опрацювання теоретичного матеріалу <i>Тема 3. Основні моральні проблеми взаємовідносин в діаді “учитель – учні”.</i>	8
4	Опрацювання теоретичного матеріалу <i>Тема 4. Моральний вимір міжособистісних стосунків в учительському колективі.</i>	6
5	Опрацювання теоретичного матеріалу <i>Тема 5. Моральні проблеми педагогічної діяльності у сфері “учитель – батьки учнів”. Особливості шкільно-сімейного виховання людяності.</i>	8 2
6	Опрацювання теоретичного матеріалу <i>Тема 6. Спілкування і мораль.</i>	8
7	Опрацювання теоретичного матеріалу <i>Тема 7. Небезпечні соціально-моральні явища в молодіжному середовищі.</i>	8
8	Опрацювання теоретичного матеріалу <i>Тема 8. Актуальні моральні проблеми сучасної педагогіки.</i>	8
Разом за VII семестр		58

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Теми індивідуальних навчально-дослідних завдань

1. Педагогічна етика як професійна етика.
2. Моральна культура і духовна творчість педагога.
3. Джерела педагогічної етики.
4. Виховний зміст морального вчення Арістотеля.
5. Ідеї морального виховання у видатних мислителів, педагогів (на вибір студентів).
6. Сімейне виховання та його роль у педагогічному процесі.
7. Моральна культура та духовна творчість учителя.
8. Категорії педагогічної етики.
9. Добро і зло у педагогічній етиці.
10. Моральні норми у педагогічній діяльності.
11. Моральний обов'язок учителя.
12. Суперечності у виконанні педагогічного обов'язку.
13. Моральна відповідальність педагога.
14. Почуття справедливості у педагогічній діяльності.
15. Заохочення - покарання - справедливість.
16. Щастя як моральна цінність особистості вчителя.
17. Педагогічний авторитет учителя.
18. Діяльність молодого вчителя.
19. Принцип педагогічного гуманізму у практичній діяльності сучасного учителя.
20. Професійна справедливість учителя та гуманізм.
21. Принцип колективізму в умовах ринкових відносин.
22. Принцип педагогічного оптимізму.
23. Любов до дітей як засада педагогічної етики.

24. Принципи педагогічної етики.
25. Гуманізм та його роль у педагогічній етиці.
26. Принцип громадянськості та патріотизму. Громадянський героїзм.
27. Форми вияву моральної самосвідомості вчителя.
28. Форми вияву совісті у педагога.
29. Учинок у моральній діяльності педагога.
30. Моральні цілі та засоби у педагогічній діяльності.
31. Мотив і результат у діяльності вчителя.
32. Моральні відносини та їхній гуманістичний вимір.
33. Особливості спілкування у педагогічному процесі.
34. Стилi педагогічного спілкування.
35. Культура спілкування учителя в системі моральних відносин.
36. Етикет у педагогічній діяльності.
37. Етика спілкування та етикет поведінки учителя.
38. Престиж педагогічної діяльності та престиж учителя.
39. Моральна свідомість та моральна відповідальність учителя.
40. Честь і гідність педагога у професійній діяльності.
41. Моральне кредо сучасного вчителя.
42. Моральне самовдосконалення та прагнення до ідеалу вчителя.
43. Погляди сучасних українських педагогів щодо професійної відповідальності вчителя.
44. Цілісність буття особистості вчителя. Повнота буття вчителя.
45. Совість (сумління) педагога.
46. Індивідуальна педагогічна взаємодія.
47. Моральний конфлікт та шляхи його розв'язання.
48. Моральні проблеми педагогічної діяльності.
49. Педагог як суб'єкт моральних відносин.
50. Особливості моральних відносин педагога.

Обсяг індивідуального навчально-дослідного завдання – до 10 сторінок.

Структура:

вступ (обґрунтування актуальності теми),
 виклад основного матеріалу,
 висновки,
 список використаної літератури,
 виступ з реферативною доповіддю на співбесіді (5 – 10 хв.), або відповіді на питання лектора з теми індивідуального завдання.

Критерії оцінювання індивідуального завдання:

20 балів	10 балів	Творчий підхід.
	5 балів	Застосування категоріального апарату педагогічної етики.
	5 балів	Індивідуальні думки та висновки.

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- З метою активізації процесу навчання пропонується метод креативної дискусії під час лекцій та семінарських занять. Це розвиває творчі здібності студентів, а також удосконалює здатність до аналізу, порівняння та аргументування індивідуального погляду.
- На лекційних заняттях: пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний, метод проблемного викладу;
- На семінарських заняттях: репродуктивний, частково-пошуковий або евристичний метод, герменевтичний метод, творчий підхід до тлумачення понять, ідей тощо.
- Ефективною є робота за методикою «альтернативних груп». Викладач пропонує питання з актуальної проблеми, члени однієї групи знаходять аргументи «за»,

члени другої групи – «проти». Наприкінці робиться резюме лідерами кожної групи. Викладач пропонує свій висновок.

- Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, розвивають мислення, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.
- Під час виконання індивідуально навчально-дослідного завдання: дослідницький метод, метод компаративістсько-герменевтичний, метод інтерпретації явищ моралі та естетики.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль (100 балів) реалізується у формі оцінювання виступів на семінарських заняттях, виконанням індивідуального завдання та співбесідою з лектором.

Результати поточного контролю є остаточною заліковою оцінкою.

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Семінарські заняття								Індивід. НД завдання	Спів- бесіда	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	1	1	100
40								20	40	
100										

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою ("2", "3", "4", "5"). В кінці семестру на основі оцінок

визначається середній бал за формулою: $\frac{A}{n} \cdot 8$, де А – сума усіх поточних оцінок за

чотирибальною шкалою, набраних на семінарських заняттях (включаючи оцінки "2"), n – кількість цих оцінок (не менше двох). Якщо середня оцінка за семінарські заняття менша за 2,5, то кількість балів, які отримав студент на підставі оцінок за семінарські заняття, дорівнює нулю.

Обов'язковий мінімум виступів студента на семінарських заняттях – 2. Сумарна кількість балів за поточну успішність є остаточною заліковою оцінкою.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Підручники та навчальні посібники:

1. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навчальний посібник / Г.П.Васянович. – К. : Академвидав, 2011. – 256 с. – (серія "Альма-матер").
2. Ващенко Г. Виховання волі і характеру: Підручник для педагогів / Г.Ващенко. – К. : Школяр, 1999. – 385 с.
3. Етика: [Навч. посібник для студентів гуманітарних вузів] / [Т. Г. Аболіна, В. В. Єфіменко, О. М. Лінчук та ін.]. – К. : Либідь, 1992. – 328 с.
4. Здоровенко В.В. Культура ділового спілкування: Навчальний посібник. – Дрогобич : Коло, 2001. – 128 с.
5. Малахов В. А. Етика. Курс лекцій. [Навч. посібник] / В. А. Малахов. – К. : Либідь, 2001. – 384 с.
6. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навчальний посібник. – К. : Либідь, 1996. – 304 с.
7. Мовчан В. С. Етика: Книга для вчителя: [Навч.-метод. посібник] / В. С. Мовчан. – К. : Знання, 2008. – 303 с.
8. Мовчан В. С. Історія і теорія етики. [Курс лекцій. Навч. посібник] / В. С. Мовчан. – Дрогобич : Коло, 2003. – 512 с.

9. Мовчан В. С. Історія і теорія етики. [Курс лекцій. Навч. посібник] / В. С. Мовчан. Вид. 2-е. – Львів : Місіонер, 2005. – 488 с.
10. Мовчан В.С. Історія і теорія етики: Курс лекцій: Навчальний посібник. – К. : Знання, 2008. – 303 с.
11. Петрушенко В.Л., Савельєв В.П., Сурмай І.М. та ін. Етика та естетика. [Навч. посібн.] / В.Л.Петрушенко. [За ред. В.Л.Петрушенка]. – Львів : Новий світ-2000, 2008. – 305 с.
12. Савельєв В.П. Етика: короткий навчальний словник : терміни, поняття, персоналії / В. П. Савельєв. – Львів : Магнолія-2006, 2009. – 279 с.
13. Федоренко Є.Г. Професійна етика. – К. : Вища школа, 1983. – 310 с.

Додаткова:
Монографії та збірки праць:

14. Боронін С. В. Енциклопедія моральності / С. В. Боронін. – Т.3: Від 14 до 18 р. – К. : Біота, 2003. – 224 с.
15. Боронін С. В. Словник культурної грамотності: [Дітям від 10 до 14 років] / С. В. Боронін. – К. : Біота, 2001. – 208 с.
16. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: [Підручник] / А. М. Єрмоленко. – К. : Лібра, 1999. – 448 с.
17. Нападиста В. Г. Історія етики в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): [Навч.посібник] / В. Г. Нападиста. – К. : Либідь, 2004. – 240 с.
18. Радевич-Винницький Я. К. Абетка великої культури (правила етикету) / Я. К. Радевич-Винницький. – Л. : “Тріада плюс”, 2009. – 96 с.
19. Радевич-Винницький Я. К. Етикет і культура спілкування / Я.К.Радевич-Винницький. – Львів : Сполом, 2001. – 224 с.
20. Степаненко В. Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах: [Навч.посібник] / В. Ф. Степаненко. – К. : ТОВ “Вид-во Лібра”, 1998. – 270 с.
21. Тофтул М. Г. Етика: [Навч.посібник] / М. Г. Тофтул. – К. : Вид.центр “Академія”, 2005. – 416с. (Альма-матер).
22. Українська культура: історія і сучасність [Навч. посібник] / С. О. Черепанова. [За ред. С. О. Черепанової]. – Львів : Світ, 1994. – 450 с.
23. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук. [Голов. ред. В. І. Шинкарук]. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.